
[p1]

Haarlem 8 Maart. 1883.

Eerweerde Heer en Hoog geachte Vriend!

Ware 't niet geweest, dat Gij mij aan 't slot van uwen lesten brief (die van den 3° van Sprokkelmaand l.l.); had geschreven: "binnen eenen dag of drie schrijf ik U weêr" - ik hadde voorwaar dien brief al eer dan nu beantwoord. Toen¹ schreef ik U echter maar een paar woorden over "daveren"² en wachtte voorders op dat schrijven. Maar 't en kwam niet. Wel! 't en had geen haast. Zoo wachtte ik verder. Eindelijk bekwam mij de vreeze of Gij misschien ziek waart geworden; en dies wilde ik toen niet schrijven, uit zorg U te hinderen. Maar nu ontving ik gisteren, tot mijn groote blijdschap, N° 10 van Loquela. Tot mijn groote blijdschap - immers was mij dat een teeken dat Gij gezond zijt, en uw werk doet. En zoo wil ik dan nu geen oogenblik langer beiden met U te schrijven. Zekerlik zijt Gij door drukke amtsplichten verhinderd om te schrijven - maar zoo veel vrijen tijd om een paar regels van mij te lezen, hebt Gij toch wel beschikbaar.

In d'eerste plaats dus:

[p2]

hertelik dank voor de twee lichtprinten die Gij mij in uwen brief zondt, die van Marie De Leu met het oudflaamsche ooriserke getooid, en die van uwen vriend, Heer Vyncke. Juist zulk een hoofdiser als dit oudflaamsche is, en juist zóó gedregen als Marieken op dit printje doet, juist zóó zijn de oudfriesche hoofdspangen in de 17° eeu nog geweest, juist zóó dragen ze nog heden ten dage de vrouwen ten platten lande in zoo menige noord-nederlandsche landstreek. Maar dan een huive of kap daar over heen, in allerlei verschillende vormen, híér sus, dáár zoo, van linnen, katoen of tule en met een breede strook kant omzet, die aan d'ooren met een punt is opgewipt, of als een sluier in den nek afhangt. Bewaart dat iserke, vrage ik U vriendelik, tot ik het dezen zomer bij U kom zien. En wat de printe van uwen vriend aangaat, die ook zulk een warm voorstander is van de rechten der gouspraken in 't algemeen, van 't west flaamsch in 't bizonder, zijn beeld zal door mij, om die oorzake, in eere worden gehouden. Ik heb die beeldtenis reeds naast de uwe, in mijn album een plaatske gegeven.

.....

1 Zie [briefkaart van Johan Winkler aan Guido Gezelle van 05/02/1883](#).

2 Zie "daveren" in: Gezelles volledig artikel: Hulpe over Wederhulpe. In: Loquela: (Sporkele 1883) 10, p.75-77.

Zekerlik maakt hij daar, met zijn monnikskleed, een vreemde vertooning. Mijne verwanten en vrienden, allen volbloed geusch, als ik zelve, zijn vol verbazing. Niette min, de voorstander der flaamsche taal, in den zelfden zin als waarin ik een voorstander ben mijner friesche taal, blijft in mijn album, naast U, als zijn vriend.

Met veel genoegen las ik, dat Gij er in ge-

..... [p3] .....

slaagd zijt, een' Gysbert Japicx te bemachtigen. Geluk daar mee, en moge onze oude friesche zanger U veel vreugde bereiden - ook in taalkundig opzicht. Neem U echter in acht - want G. J. is een erge ketter, wat zijn boekstavering aangaat; zoo als Gij trouwens zelve reeds zult bemerkt hebben. In één opzicht, spijt het mij, dat Gij zelve reeds een G. J. hebt kunnen opdiepen. Ik had er U zoo geerne een gezonden. Maar ze zijn zeldzaam hier, en ik had er nog geen kunnen opduikelen.

Hoe gaat het met ons "spoorweg-praatje"³ Komt er nog wat van, en blijft Gij nog genegen het uwe er aan toe te voegen?

Ik ben begonnen met een werk van nog al eenigen omvang. Te weten: met eene verhandeling over de nederlandsche geslachtsnamen; het woord nederlandsch in den ruimsten zin genomen, Noord - en Zuid. - Reeds sedert jaren verzamelde ik boustoffen daar toe. Aanvankelijk gelukt mij mijn werk goed; het loopt goed van stapel, en ik verheug mij daar in. Mij ontbreken echter nog wat gegevens uit Zuid-Nederland. Ik zou b.v. zoo geerne een adresboek hebben uit Leuven; een oud is voor mijn doel even goed als een nieuw; 't is maar om de geslachtsnamen der Lovenaars te doen. Zoo Gij mogelijker wijze mij zulk' een' boek zoudt kunnen doen toekomen (al is het nog zoo oud en versleten), ik zou op nieu reden hebben mij zeer aan U verplicht te gevoelen. Het is werkelijk schoorvoetend en schroomend dat ik

..... [p4] .....

U deze vraag doe - ik die ik al zoo veel aan uwe welwillendheid te danken hebbe.

.....

3 Zie [brief van J. Winkler aan G. Gezelle van 25/10/1882](#).

Met veel genoegen heb ik weer N° 10 van Loquela⁴ ontvangen en gelezen. Hertelik dank daar voor. Uw grondig opstel over "daveren"⁵ komt schoon van pas in onze kraam. J. E. ter Gouw en is de bekende oudheidkundige J. ter Gouw niet; het is zijn zoon, onderwijzer te Hilversum (Hilwarth's heim), in 't Gooiland, zuidoost van Amsterdam. Hier bij vindt Gij eene bijlage, naar aanleiding van uw opstel over "daveren", ofschoon 't met die zake zelve niet te maken en heeft. Moge 't U welkom zijn! Geen betweterij, veel min vitterij, deed mij dit schrijven, maar louter liefde voor onze taal en voor waarheid.

De beweging van het Davidsfonds om de algemeene benaming "Nederlandsch", ook voor de taal van Zuid-Nederland, te wraken, en daarvoor "vlaamsch" in de plaats te stellen, en kan ik niet goedkeuren. De benaming vlaamsch past zoo min voor al het [*zuid-nederlands*], als de benaming hollandsch past voor al het [*noord-nederlands*] Brabanders en Limburgers (Antwerpenaars, Brusselaars, Lovenaars, Hasselters) in Zuid-Nederland en zijn geen Vlamingen, en hunne taal is niet vlaamsch. Zoo zijn Brabanders en Limburgers (om van Friesen en Gelderschen niet te gewagen) in Noord-Nederland, dus Bredanaars en Bergen-Op-Zomers en Bosschenaars, met Roermonders en Maastrichtenaars, geen Hollanders, en hunne taal is niet Hollandsch. Neen, maar allen zijn wij wel Nederlanders, Noord- of Zuid-, dat doet er niet toe, allen, Vlamingen, Brabanders, Hollanders, Friesen enz. De benaming "nederlandsch", ook voor de taal der zuidelijke Nederlanden in 't algemeen, is goed en waar. "Vlaamsch" is brugsch, en kortrijksch en duinkerksch. Brusselsch en Lovensch en is geen vlaamsch, wel algemeen nederlandsch, en bijzonder brabantsch.

Gegroet, mijn hoog geschatte vriend! Alle heil wenscht U met een trouwen handdruk,

Uw

Johan Winkler.

..... [p5] .....

In Loquela, N° 10⁶ worden de geslachtsnamen Kempinck, Kempeneer en à Kempis genoemd, als afgeleid van den naam van het stadje Kempen in Neder-Rijnland. Dat moet ik bestrijden. Wel is de geslachtsnaam à Kempis van dien plaatsnaam afkomstig, en even zoo de geslachtsnaam Van Kempen, die in Holland niet zeldzaam is.

.....

4 Loquela: (Sporkele 1883) 10.

5 Zie Gezelles artikel: Hulpe over Wederhulpe. In: Loquela: (Sporkele 1883) 10, p.75-79. J. E. ter Gouw komt ter sprake op p.78.

6 Zie: Hulpe over wederhulpe. In: Loquela: (Sporkele 1883) 10, p.78.

Maar Kempeneer (met Kempenaer, de Kempenaer, ook in den tweeden naamval Kempeneers, Kempenaers) beteekent iemand, die uit de Kempen (la Campine), de bekende landstreek in noord- en zuid-nederlandsch Brabant en Limburg (met de provincie Antwerpen), afkomstig is. Talrijke Kempenaars zijn jaar uit, jaar in, uit hun dorre heidevelden getrokken naar de vette weiden en bloeiende steden van Vlaanderen en Holland. Dies is de geslachtsnaam Kempenaer, enz. zoo talrijk in Holland en Vlaanderen, en zoo algemeen. Maar Kempen is maar een klein, weinig bevolkt stedeke, en was ook in vroegere eeuën niet anders. Van daar kunnen al die "Kempenaars" niet gekomen zijn. Daar zijn in Holland en Vlaanderen veel meer lieden die den geslachtsnaam De Kempenaer, enz. dragen, dan dat geheele stadje Kempen inwoners telt.

De geslachtsnaam Kempinck en heeft ook niets te maken met den plaatsnaam Kempen. Kempinck of Kemping is oorspronkelijk anders niet dan een patronymikon van den mansnaam Kempo, en beteekent: Kempen-seune, Kemp's zoon, de zoon van Kempo. En Kempo of Kampo, ook Kempe en Kampe, Campo, enz. is een oud-germaansche mansnaam, die nog heden, als zoodanig, bij de Friesen in volle gebruik is. Wassenbergh, Leendertz en Brons vermelden alle drie dezen naam als een mans-vóórnaam of doopnaam. En eveneens doet dit, onder de vormen Campo, Cempo, enz., Ernest Förstemann, in zijn Altdeutsches Namen-

[p6]

buch. De naam hangt natuurlijk in beteekenis samen met het woord kampen, vechten, strijden. Ongetwijfeld is ook bij de oude Vlamingen, althans voor d'invoering van 't Kerstendom, die naam als een mansnaam in gebruik geweest.

De vlaamsche geslachtsnamen Kempinck, en Kempynck, ook in den tweeden naamval, als Kempincks voorkomende, en zijn niet de eenige nederlandsche sibschapnamen die aan dezen ouden mansnaam ontleend zijn. In Friesland bestaan nog de geslachtsnamen Kempinga en Kempenga (het laatste met e in plaats van d'oorspronkelijke i van inga = ing = inck), eveneens patronymika van Kempo, in bijzonder-frieschen form. Verder nog Kempema, Kempes en Kempen, alles: zoon van Kempo beteekenende. En van den form Kampo zijn ontleend de verwantschapnamen Kampinga, Kampenga en Campenga, alle drie echte patronymika; Kampema en Campena, Kampen en Campen, allen in Friesland; Kamping in Drente; Camping in Engeland; Kamps in Holland. Bij Holwert in Friesland ligt Kempema-state (state = woonplaats van een edelman, Edelsitz in 't hoogduitsch); bij Peins in Friesland Kampema-state. En Kamping, zoo heet een dorp bij Palling in Boven-Beieren, en een ander bij Strasskirchen (Straatskerke) in Neder-Beieren. Bij deze laatste namen zijn de patronymika van de personen overgegaan op de plaatsen, waar zij woonden of die zij gesticht hadden. Had een vlaamsche Kemping of

..... [p7] .....

Kamping, Kempynck of Kampinck, de zoon dus van een vlaamschen man die Kempo of Kampo heette, een dorp gesticht, of althans was een hoeve, later een gehucht, nog later een dorp, naar hem genoemd, dat dorp zou heden ten dage Kempeghem of Campeghem, dat is Kempinga-heim, Campinghem, woonplaats van Kempinck, woonplaats van den zoon van Kempo, heeten.

Johan Winkler.⁷

Een "chalumeau", waar Gij in uwen lesten brief van schrijft, heet hier "blaaspijp"; en is, onder dien naam, bij alle goud- en zilversmeden, bij allen die fijn in metaal werken, overvloedig bekend.⁸

Nog iets: Is uwe flaamsche sibschapsnaam De Leu werkelijk "half vertaald uit het fransche le leu, le loup"? zoo als Gij mij schrijft. Mij komt dat zeer zonderling voor. En gij zegt: fransch le Loup = vlaamsch Dewulf, en brabantisch 's Wolfs. Dat is ook niet zuiver. [Fransch] le Loup en [Vlaamsch] De Wulf is 't een en 't zelfste. Beide namen zijn ontleend, onmiddellik, aan den naam van het bekende verscheurende dier Isegrim. Maar

..... [p8] .....

'S Wolfs (komt deze naam in der daad in Brabant als verwantschapsnaam voor? dan moet ik hem aanvoeren in mijn werk over nederl. geslachtsnamen), Maar

'S Wolfs is = des Wolfs, des Wolfs seune, zoon van Wolf, zoon van den man die Wolf heet, en niet: zoon van het dier wolf. Immers Wolf, (Wulf, Olf, Ulf) is een algemeen bekende oudgermaansche mansnaam, die nog heden bij ons in volle gebruik is, even als Wolfert (Wolfaart, Wolfhart), daar van afgeleid. In Zeeland leit het dorp Wolfaertsdijk, bij ter Goes. Denk ook aan de mansnamen Alolf (Adelwolf), Arnolf, Adolf, Gisolf, Rudolf, enz. allen met olf, wolf, samengesteld. En ook aan den gotischen bisschop, den vertaler der bibel in zijn volkspraak, Ulfila = Wulfila, Wolfele, Wolvelyn, Wolfke. Dit olf, wolf in deze mansnamen is oorspronkelijk ook wel de naam van het dier wolf

.....

7 Tot hier publiceerde Gezelle de brief met kleine aanpassingen waaronder verandering van "aa" naar "ae" onder: Tegenkomsten en brieven etc. In: Loquela: (Lente 1883) 11, p.87-88.

8 Gepubliceerd onder: Zantekoorn in Loquela: (Wiedmaand 1883) nr.2, p.9: BLAASPUIPE, de. = Goudsmids allaam, om de vlamme van eene brandende wieke te doen stralen waar men

goud, zilver, enz. begeert gesmolten te hebbén. — "Een chalumeau, waar gij 'in uwen lesten' brief van schrijft, heet hier blaaspijp; en is, onder dien naam, bij alle goud- en zilversmeden, bij allen die fijn in metaal werken, overvloedig bekend." Johan Winkler.

(herinner U ook Everaart, van Ever = wild zwijn, Leonart, van leeu, enz.), maar men kan toch niet zeggen dat de brabantse geslachtsnaam 'S Wolfs onmiddellik van den diernaam komt, zoo als het [*vlaamsche*] Dewulf, het [*fransche*] le loup, wel doet. -⁹

.....

- 9 Gezelle publiceerde dit met kleine aanpassingen in: Loquela: (Wiedmaand 1883) 2, p.10-11: SWÖLFS. Geslachtsname = Des Wolfs, d. i. des Wolfs seune, zoon van Wolf, zoon van den man die Wolf heet, en niet: zoon van het dier wolf. Immers Wolf, (Wulf, Olf, Ulf) is een algemeen bekende oud-germaansche mansnaam, die nog heden bij ons in volle gebruik is, even als Wolfert, Wolf hart, daarvan afgeleid. In Zeeland leit het dorp Wolfaertsdijk, bij ter Goes. Denk ook aan de mansnamen Alolf (Adelwolf), Arnolf, Adolf, Gisolf, Rudolf, enz. allen met olf, wolf, samengesteld. En ook aan den gotischen bisschop, den vertaler der bibel in zijn volkspraak, Ulfila = Wulfila, Wolfele, Wolvelyn, Wolveke. Dit olf, wolf, in deze mansnamen, is oorspronkelijk ook wel de naam van het dier wolf (herinner u ook Everaart, van Ever = wild zwijn, Leonart, van leeu, enz.), maar men kan toch niet zeggen dat de brabantse geslachtsnaam Swolfs onmiddellik van den diernaam komt, zoo als Dewulf, Lupus, Leloup, Leleu, Deleu wel doet." Johan Winkler.

Briefbeschrijving

Verzender	Winkler, Johan
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	08/03/1883
Verzendingsplaats	Haarlem
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie.
Gepubliceerd in	bijlage gepubliceerd met aanpassingen van Gezelle waaronder "ae" i.p.v. "aa" in: Tegenkomsten en brieven etc. - in: Loquela (1883) nr. 11, p.87-88; Zantekoorn. - in: Loquela: (1883) nr.2, p.9, 10-11; De briefwisseling tussen Guido Gezelle en Johan Winkler. Deel 1: Inleiding en brieven (1881-1883) / door Dries Gevaert. - Gent : onuitgegeven licentieverhandeling, (academiejaar 1983-1984), p.149-152

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	2 dubbele vellen, 207x134; bijlage: 2207x134 wit papiersoort: 4 zijden beschreven; bijlage: 4 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	met bijlage: tekst voor Loquela
Toevoegingen	op zijde 1 links in de bovenrand: Aan G. Gezelle (inkt, hand P.A.); bijlage: op zijde 1 links in de bovenrand: Staat in Loquela, 1882-1883, n° 11, bl. 87-88; op zijde 4 in de linkermarge: Staat in Loquela, 1883-1884, n° 2, bl. 10-11 (inkt, beide hand P.A.)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge

Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	5319
Bibliotheekrecord	https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle11627

Inhoud

Incipit	Ware 't niet geweest, dat Gy my aan't
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	08/03/1883, Haarlem, Johan Winkler aan [Guido Gezelle]
Editeur	Rik Van Gorp; Universiteit Antwerpen
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent

Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
